№ 48. **Baltijas Semkopis.** 1883.

Apstellejams:
„Baltijas Semkopja" Administrazijâ, Ahr-Rigas Kalku-eelâ № 14, Puhzischu Gederta un beedra grahmatu-bodê. Bes tam Rigâ: Altberga un Kapteina grahmatu-bodîs. Zitâs pilsehtâs: wisâs grahm.-bodîs. Us laukeem: pee pagastu-waldem, mahzitajeem, skolotajeem, 2c.

9. gads.

Rigâ, 30. nowembrî.

Makfâ ar peesuhtischanu par pasti:
Ar Peelikumu: par gadu 3 rubl., bes Peelikuma 1 rubl. 60 kap
Ar Peelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., bes Peelikuma 85 kap.
Makfâ ekspedizijâ un grahmatu-bodîs sanemot:
Ar Peelikumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bes Peelikuma 1 rubl.
Ar Peelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., bes Peelikuma 55 kap.
Peelikums ween par gadu 1 rubl. 50 k., par 1/2 gadu 80 kap.

Sludinajumus, 8 kap par sihku rakstu rindinu, nem pretim H. Allunans, Jelgawâ; Leepinsch, Zehsis; Sch. Segalls, Bauskâ, un administrazija, Rigâ.

Baltijas Semkopja redakzija, administrazija un ekspedizija atronahs Ahr-Rigas Kalku-eelâ Nr. 14.

Saimneezibas nodala.

Nobarotu baroktu ustureschana treknumâ.

Semkopim, kas ar barokleem (nobarojameem lopeem) nodarbojas, ir swariga leeta, ka tas sina, kà barokki us nobarofchanas beigahm jabaro, kur tee mas ween wairs peenemas, treknàs baribas pilnigi neisleetà un kur tos tulin wehl newar pahrdot. Semkopji ir pa leelakai dalai tajâs domâs, ka lopeem ari us preekschu jadod ta pate bariba un tik pat daudz, kà barojamâ laikâ. Bet Kellnera ispehtijumi, kuŗus jaunakâ laikâ Vossler, Hohenheimâ, turpinajis, peerahda, ka preesch sasneegtà barokka meesas swara ustureschanas peeteek ar mehrenu pahrtikas baribu, ja tikai lopeem pee tam nekauj par daudz kustet. Vossler mehginaja wispirms ar aitahm un nehma preeksch sawa pehtijuma 24 nobarotas aitas.

No schihm aitahm 4 tulin nokahwa un pahrejahm (9 auneem un 11 aitahm) 70 deenas no weetas dewa pa 1,5 kilograma plawu seena. Swars bija tahds:

	barosch. beigâs,	mehginaj. eesahk.	mehginaj. beig.
pee 9 auneem	474,5 kilogr.	466,0 kilogr.	476,0 kilogr.
„ 11 aitahm	709,0 „	601,6 „	790,5 „

Tà tad auni mehginajuma beigâs bija wehl smagaki, nekà mehginajuma eesahkumâ, un aitu swars bija masinajees tikai par 18,5 kilogram. Pee kaufchanas auni israhdijahs par „pustaukeem", newis par „taukeem" un „loti taukeem."

Pehz tam mehginaja ar 4 wehrscheem. No 8 wehrscheem ismekleja 4, gandrihs no weenada smaguma. Diwi wehrschus nokawa pehz barofchanas laika notezeschanas, kas wilkahs no 2. janwara lihds 4. maijam; otrus diwus turpretim atradinaja lehnam no 5. lihds 15. maijam no baroklu baribas un baroja pehz tam weenigi ar plawu seenu. Seens bija puslihds labs un no ta dewa katram wehrsim ik deenas pa 18,6 kilogr. ar 8,815 kilogr. sagremojamu weelu jeb us 500 kilogr. meesas swara 4,75 kilogr. sagremojamu baribas weelu. Lopi stahweja no barofchanas eesahkuma lihds mehginajuma beigahm it meerigi kuhtî. Lopu swars pahrgrosijahs pee tam schahdâ wihsê:

Wehrschu numurs.	Barofchanas laiks no 2. janwara lihds 5. maijam.			Mehginaschanas laiks no 15. maija lihds 30 junijam.		
	Eesahkuma swars.	Beigu swars.	Swara wairoschanahs ik deenas pee katra lopa.	Eesahkuma swars.	Beigu swars.	Swara wairoschanahs ik deenas pee katra lopa.
3	745 klgr.	916 klgr.	1,52 klg.	—	—	—
8	805 „	932 „	1,13 „	—	—	—
12	820 „	930 „	0,99 „	945 klgr.	972 klgr.	0,58 klg.
14	770 „	925 „	1,38 „	947 „	962 „	0,32 „

Tà tad wehrschi mehginaschanas laikâ nebija wis tapuschi weeglaki, bet bija wehl smagumâ peenehmuschees un apleezinaja to paschu pateesibu, ko atrada pee ismehginaschanas ar aitahm. Ari kaufchanas isnahkumi apleezinaja, ka nobarotus wehrschus un aitas zaur mehrenu pahrtikas baribu nobarotâ buschanâ war ustureet.

No tam saprotams, kas jadara, kad nobarotu lopu swari wairs newairojas. Tahdâ atgadijumâ waram lopu it droschi ar leesaku baribu barot, bes ka pee tam butu jabaidas, ka lops daudz no sawa swara pasaudehs; bet pee tam jaeewehro, ka lopi dabutu arweenu tik pat daudz baribas, kà agrak, un ka bariba war but tikai sliktaka; zitadi war notikt it weegli, ka lopa swars sahk masinatees.

Salizil-skabbe (acidum salicylicum) un dubultais ogku-skabbais natrons

ir weelas, kas pehz sawa loti leela deriguma, gan neweenâ saimneezibâ truhkt nedrihkstetu. Un tomehr winu labums un isleetaschana tikai reteem pasihstams. Gribu tadehl muhsu kreetnàs saimneezes ar tahm eepasihstinat un esmu pilnigi pahrleezinats, ka tahs wehlak, manam padomam paklausot, man pateizigas bus.

Salizil-skabbums ir zaur sawahm pahrswarigahm ihpaschibahm, kà lihdseklis pret puhschanu un weelu issargaschanu no samaitaschanahs, katrâ praktiskâ dsihwes gadijumâ, kur ar puhschanu un sarezeschanu, saruhgschanu jeb saskabbschanu jakaujas, no loti leela swara. Winsch ir tas pilnigakais un droschakais eerozis pret scheem nelabgumeem.

Wispirms sazischu kahdu wahrdu par wina uskaufeschanu, jeb sataisischanu preeksch isleetaschanas. Us 1 litri (nepilnu stopu) karsta uhdens janem 3 grani salizil-skabbuma un tas mahla trauka ar koka karoti stipri jasamaisa un tad ja-atdsisina. Wislabak tas usglabajas aiskorketâs butelês. Pats salizil-skabbums usglabajams zeeschi eepakats un wehsumâ. Ja dsehreeni, waj saftes waj zitas teem lihdsigas mantas jasalizeesê, tad wajag nemt pa preeksch weenu porziju no schahm mantahm un peenahkoschu daku salizil-skabbuma, un tos mahla traukâ samehrzet un samaisit, ar kahdu koka stampinu saberdami un sarihwedami wisus istehlojuschos (obrasojuschus) putraimigos kluzischus. Schis maisijums nu teek tam usglabajamam kwantum peemaisits.

Salizil-skabbums leetajams: moderneezibâ, lopu tureschanâ un drawneezibâ, derigs preeksch augku un saftu usglabaschanas, alus bruhweschanâ, zukura fabrikazijâ un t. j. pr.

Salizil-skabbuma isleetaschana preeksch weelu usglabaschanas jeb issargaschanas pret samaitaschanu ir schahda:

Gala issargajama kahdas deenas no samaitaschanahs, kad to kahdas 20—30 minutes eeleek salizil-skabbuma maisijumâ, us 1 litri (ap 4/5 stop.) uhdens 2 gr. salizil-skabbuma nemot. War ari ar saufu salizil-skabbumu weegli eeberset (it ihpaschi ap kauleem un tauku dalahm). Papreeksch, sinams, janotihra un tad jausglabà, kà pa laikam. Pee galas wahrischanas war weenu prisi salizil-skabbuma peelikt, zaur ko gala ahtrak iswahras, paleek trauklaka un smekigaka.

Peens tàpat kahdas deenas usglabajams pirmajâ saturâ, ja tam tulit slauzot peemaisa 1—2 gr. pulwera us katreem 4 stopeem.

Sweests salizil-uhdenî (us 1 litri uhdens 1—2 gr.) masgats, usturams loti ilgi pret pelejumu un sasmakschanas garschu. War to ari salizil-uhdenî usglabat un ar tanî samehrzetu nahtnu (linu) drehbi pahrsegt. Sahli bes tam war peelikt.

Seers issargajams no garosas, ja ta wirsu pahrsmehrè ar salizila un alkohola (spirta) kaufejumu (1: 4), pehz tam nosusina, un tad, kà pa laikam, ar elju pahrwelk. —

Olas, srischas, jatura wesela stundu kaufejumâ no 10 gram. salizil-skabbuma un 200 gram. alkohola, pee kam peemaisams 1 litrs uhdena; wehlak olas labi nosusinamas un ja aissuhtamas — jaeepakà sagrausdetâs klijâs. —

Raugs, saufais, jausglabà salizila-papihrî.

Augku saftes jasalizè tulin pehz isspeeschanas, zaurmehrâ 25 gr. us hektolitra nemot, pehz kam tahs labi aiskorketâs un nosleetâs butelês usglabajamas.

Par beesu saftu waj augku konserweschanu mehs jau augscham runajahm. Peeminesim wehl, ka us 1 kilograma saftes janem ap 1/2 jeb 1 gram. salizil-skabbuma, kuŗsch eepreeksch samaisams ar kahdu dalinu atdsisinatas (lihds 64° k.) saftes. Pehz tam saftes podu wirsa zeeschi japahrklahj ar salizila-papihri.

Salizil-papihrs taisams tà: Janem mihksts jeb zeetaks (skatot pehz wajadsibas) papihris un tas jasamehrzè alkohola-salizila iskaufejumâ un pehz tam gaisâ jaiskaltè.

Beidsot jasaka, ka salizil-skabbums leetajams wehl pee daudz zitu weelu konserweschanas jeb usglabaschanas, bet mums sche naw telpas, wisus atgadijumus 'peewest un isskaidrot, un pee tam mehs esam pahrleezinati, ka ar scho peetiks, lai katris saprahtigs ekonoms pats nogistu wina dabu un derigumu, un tad ari sinahs, kà un kur tas leetajams.

Wiss, kas sche sazits par salizil-skabbuma derigumu un leetaschanu, gandrihs jasaka ari no dubultà ogkuskabbà natrona. Wina deriguma ihpaschibas warbut nebus daschâ sinâ tik leelas, bet tamdehl winsch ir lehtaks (20 kap. mahrz.) un wina isleetaschana loti prasta. Zaurzaurim janem weens nascha-gals us 1 litra (1/5 stop.) uhdens.

Abi ir dabujami katrâ apteekâ. Tas labakais salizil-skabbums ir no Dr. s. Heyden fabrikas, Dresdenê, pehz Kolbes patentes taisits.

Padomi saimneezibâ.

Uhdenainus kartuseklus war padarit miltainus, kad tos preeksch sagatawoschanas (wahrischanas) leek kahdu laiku isbehrtus siltas krahsns tuwumâ stahwet. Kad ta pahrejais mitrums istwaikojees, paleek kartuseki neween miltainaki, bet ari garschigaki. To paschu panahkam, kad eepreeksch katram kartusekam apkahrt nomisojam schauru stremeliti.

Wispahriga dala.

Tautiba, waloda un tiziba.

(Turpmak wehl.)

Bet ka nu reis mehs scho jautajumu aiskustinajuschi, un tas tagad wisu mutê, tad lai ari issakamees tuwak un skaidrak par muhsu tautisku stahwokli un peenahkumeem pret Kreewiju, kà sawu waldneezi. Wiseem ir labi sinams, ka mehs, Latweeschi, esam weenumehr bijuschi tee ustizigakee un padewigakee pawalstneeki. Tahdi mehs esam un palikssim ari muhschigi. Mehs „dosim Keisaram, kas Keisaram peeder." Mehs labi atsihstam ari tahs teesibas, kas peenahkas Kreewu walodai, kà walsts walodai, un esam gatawi, to mahzitees lihdsahs muhsu walodai, zik ween eespehjams un wajadsigs katram. Neweena walsts newar peelaist augstakàs waldibas weetâs un kara deenastâ daschadas winu pawalstneeku walodas, un tadehl katram pawalstneekam war tik leeti deret, prast walsts walodu. Bes tam Kreewu waloda mums ari deriga kà kulturas waloda, jo zaur to mums sasneedsams augstakais sinibu mahzibas stahwoklis un wehlak eeguwamas weetas augstakôs walsts amatôs. Turpretim Wahzeeschi tik muhsu lihdseemihtneeki un stahw politiskâ sinâ sche ar mums us weenada stahwokla. Kamehr, dehl Kreewu skolu truhkuma muhsu widû, mums tik zaur Wahzu skolahm bij eespehjams, sasneegt augstako stahwokli, un walsts waloda ari masak tika pagehreta, mehs, sinams, mahzijamees wairak wahzisku, bet nu ir laiki pahrgrosijuschees. Mehs wairs ne-esam speesti, prast trescho walodu, kas daudz reis bij leeka un tik kawedama, un tadehl waram nodotees swabadaki walsts walodas ismahzischanai, kura mums katrâ sinâ, un jo wairak nahkamibâ, wajadsiga. Atsihdami wisas teesibas, kas peenahkas wispahrigai walsts walodai, mehs newaram un nedrihkstam aismirst sawu paschu mihlu, dahrgu mahtes-walodu. Tik to jo spehji kopdami, mehs waram pareisi un peeklahjigi atsihstitees. Muhsu waloda, lihdsahs Leischu walodai, ir weena no wisswarigakahm, bagatakahm walodahm starp Indo-Eiropeeschu walodahm. To leezina katris kreetnis walodu pratejs. Tikai schahdi tahdi mulkischi un nelgas, kas neko leetigu pasaulê naw mahzijuschees, nedz tahlak, kà pahr tehwu eschahm, sawu kahju pasaulê spehruschi, war to nizinat un atmest, un wahzisku kà nekà penteredami, par Wahzeescheem dehwetees. Ta ir prasta mulkiba, gara apmauktiba, un peerahda, zik mas wehl schee wihreki swabadi no behrnischka un wehrdsibas gara. Tahdeem truhkst wisas wihrestibas, truhkst

augstaku gara dahwanu — mehs waram schos kroplus tautâ tik noschehlot. Bet nu apskatisim tuwaki, no kahda swara ir tautai mahtes waloda un kas mums darams sawas walodas weizinaschanas sinâ.

Waloda, kà jau minejahm, ir ta stipraka saite, kas satura tautu kopâ, ir, tà sakot, pasihschonàs sihme starp tautas lozekleem. Jau masais behrninsch, to mahzas no tehwa jeb mahtes, un kahdu walodu schee pehdejee runà, tahdu mahzas behrns, un tadehl mehs scho sauzam par mahtes jeb tehwa walodu. Schi nu katram zilwekam ir ta mihlakà, jaukakà, kaut gan ne katrreis ta pilnigakà, labakà. Tautas behrni dsird retais tikai zitu, sweschu walodu un ismahzas to tikai pehz leeleem puhlineem un ilgaka laika. Pasneegt nu behrnam, kas neprot ne wahrda sweschas walodas, pirmo skolas mahzibu sweschâ walodâ, ir leelakà neprahtiba un tomehr ta pee mums, nesen wehl atpakal, seedet seedeja un atrada wairak peekritejus. Lai muhsu behrni pee tam nihka un kropli, nelahgi isauga, kas par to ruhpejahs. Mehs paschi esam schahdu skolu zaurtaisijuschi. Pirmôs 2—3 gadôs tik wokabuli pa galwu schwingsteja, jo no zitahm mahzibahm, it ihpaschi no matematikas, kura pagehr pilnigas walodas praschanas — lai waretu paschu leetu saprast un apkert, nekas galwâ newareja eetikt. Tahda nejehdsiba wareja tik tadehl notikt, ka Latweescheem nebij gandrihs neweenas ihstas tautas awises, neweena aisstahwja, kas pazeltos un apsauktu, nostahtees ar scho aklibu. Paldees Deewam, ka wairs tà naw un ka tagad wisur pirmà mahziba tautos skolâs ieek pasneegta tautas walodâ. No wineem laikeem, kur ari paschi skolotaji kà apmahkti bija, nu zehlahs pasihstamee kahrkl-wahzeeschi, kas daschs nekaunejahs atklahti pat no saweem wezakeem atsazitees un wehl jo staki gahnit wisu muhsu tautu, lai tikai nedomatu, ka schee zehluschees no Latweeschu „baureem". Un to peedsihwojam wehl tagad, gandrihs ik deenas. Schis wiss zehlahs tik no tam, ka mehs paschi, muhsu tautas behrnu mahzitaji, nezeenijahm sawas tautas, sawas walodas, un kà gan to wareja ziti, sweschi darit. Mums nu wispirms jagahdà, ka muhsu waloda tiktu peenahzigi kopta un mahzita, neween muhsu tautas skolâs, bet ari widejâs un augstakâs skolâs. Tuwak apsihmejot jagahdà, ka:

1) Mahziba wisâs tautas lauksskolâs un peekrihtoschâ dakà pilsehtu elementar-skolôs tiktu pasneegta weenigi tautas walodâ.

2) Ka widejâs skolâs: aprinku-skolâs, gimnasijâs un it ihpaschi tautas skolotaju feminarijâs, tiktu muhsu waloda eewesta obligatorisski kà preekschmets, un zitas ar Latwju mahzibas walodu.

3) Ka pee Baltijas (Terbatas) uniwersitetes tiktu preeksch Leischu-Latwju walodas dibinatas profesuras, kur janoleek butu Latwju walodâ eksams wiseem, kas wehlak wehletos Latwijâ eestahtees kahdâ amatâ.

4) Ka muhsu gubernu teesahm un waldem (administrazijohm) ari pateesibâ muhsu walodai butu weenlihdsigas teesibas ar Wahzu walodu, kà pate Augsta waldiba to jau atwehlejusse.

5) Lihdsahs muhsu walodai mahzit wisâs tautas skolâs Kreewu walodu kà walsts walodu, obligatorisski kà preekschmetu, un weltigi laiku netehret ar Wahzu walodas mahzischanu.

Kahdus 10 gadus atpakal tam lihdsigs preekschlikums, par tautas un sweschu walodu mahzibu tautas skolâs, tika peeteikts uf kahdu skolotaju konferenzi, bet tika atstumts un nemas pee pahrspreeschanas nepeelaists.

Atstumschana notika pehz sapulzes presidenta isskaidroschanas tadehl, ka bihstotees, ka no waldischanas puses to labpraht neredsetu. Ka waldischanai nepatiktu, kad muhsu tautas skolâs eewed Kreewu walodu obligatorisski, gan nu newaretu nemas tizet, nedsdomat, bet toreis bij ja-apmeerinajas ar schahdu dihwainu isskaidrojumu. Dehl tahdas patwarigas presidenta isturechanahs un ehrmigà isskaidrojuma, skolotaju leelakà daka atstahja sapulzi. —

Tà nu apskatijuschi muhsu tagadejo tautisko walodas stahwokli un isskazijuschi sawas domas par muhsu wehleschanahm un peenahkumeem schaî sinâ nahkotnê, apzeresim kahdôs wahrdôs ari muhsu tizibas stahwokli.

Ihstenibâ ja-atsihst, ka ir tik weena kristiga tiziba. Gan nu isschkiram lutertizigus, pareistizigus, katolus, baptistus, reformatus u. w. z., bet wisas winas dibinajas uf bibliju, uf Kristus mahzibahm un atsihst weenu un to paschu — ihsto Deewu. Isschkirschanàs atrodama tikai ahrigâs formâs. Katris, sinams, sawu tura par to labako, bet tas Augstais Pats tik sina nosweht labako no sliktakàs, tadehl atstahsim katru pee sawas pahrleezibas. Sche mehs tik gribejahm aisrahdit uf to, ka loti nepareisi ir, strihdetees par schahdahm swehtahm leetahm awisês un tahs negehligâ wihsê isleetat preeksch sawu politisku mehrku sasneegschanas. Zaur tahdu weltigu Deew'wahrdu walkaschanu teek tiziba tik pulgota un winas swehtums trauzets. Latweetis ir loti smolkjuhtigs schaî sinâ, un to wajadseja turpmak gan labi eewehrot muhsu garidsneekeem. Katrai leetai sawa weeta, saws mehrs. Pehz muhsu sirds pahrleezibas nemas nepeeklahjas mahzitajam, isdot laizigu awisi un taî, kà saka, mehtatees ar Deew'wahrdeem. Isdot ihpaschu garigu awisi, — par to wehl waretu strihdetees, bet tà, kà tas noteek ar „Latweeschu Awisem", kas pastahwigi kildojas ar wiseem ziteem Latw. laikraksteem, tad tas pateesi nesakriht ar Kristus augstahm mahzibahm. Latweeschi ir daudz luteranu, daudz Greeku tizigu un leela daka ari katolu un baptistu. Atstahsim katram pilnigu brihwibu tizibas pahrleezinaschanâ un neaistiksim labak ir turpmak nemas scha swehtuma. —

(Turpmak beigums.)

Kreewu awises par Baltijas leetahm un „Bals."

Beidsamajâ laikâ kahdas Kreewu awises wairak rakstijuschas par Latweescheem un Igauneem, wisu wairak schaî sinâ puhlejees „Рижъ. Вѣстн." (Rigas wehstnesis). Mehs to newaram nemt par launu, kad Kreewu awises gahdà par pareistizibas un Kreewu walodas isplatischanu Baltijas gubernâs; tas ir dabigi, mehs paschi ari tà daritum, kad butu winu weetâ, winu stahwoklî. Wisâ plaschâ pasaulê katra tauta gahdà wiswairak par sewim, tamdehl, ka mehs katrs sew tawakais. Ihpaschi peeminet waram tik to, ka „Рижъ. Вѣстн." newajadseja pee tam leetat wahrdus, kurus naw pelnijuschi wisi Latweeschu laikraksti, wehl masak Latweeschu tauta. Ta bija un ir wehl arweenu ta pate ustizigà tauta Kreewu Keisaram, kà arweenu, un paliks ari tahda, jo neweena tauta newar nowilkt sawas eedsimtàs domas tà ka swahrkus, zitus tanî weetâ uswilkdama. Sinamas tautas domas war tik grositees un pahrgrositees zaur wairak augumeem, to peerahda Kreewu tautas domas par Wahzeescheem un Frantscheem, Polu domas par Kreeweem, Wahzu domas par Kreeweem u. t. t. Schihs eet no auguma uf augumu un loti mas un lehnam pahrwehrschahs. Gadu desmiti nerahda nekahdas starpibas, gadu simteni warbut gan. Tapat ir ar domahm, ko mehs Latweeschi turam par Kreeweem un ko Kreewi tura par mums Latweescheem. Latweeschi atsihst un pasihs Kreewus arweenu par saweem labdareem un aisstahweem, kureem mehs daudz pateizibas paradâ. Jau firmâ senatnê, kamehr Baltijas eedsihwotaji atradahs sem Kreewu pahrwaldibas, teem labi gahja, kamehr dselschu wihri atnesa greuhto juhgu. Kreewi Latweeschus naw spaidijuschi nekahdâ sinâ. Un kad pehz kahdeem gadu simteneem Latweeschi bij tik laimigi, atkal tikt sem Kreewijas pahrwaldibas, tad ari ne wisai ilgi pehz tam Latweeschi atdabuja no Kreewu Zareem sawu saudeto brihwibu. Bes Kreewu Zàreem waram godam peeminet daschu Kreewu wahrdus, kas Baltijas dsimts tautas aisstahweja, kà peemehr.: Samarins, Pogodins, Arsenjews u. z. Kreewi atkal pasihst Latweeschus par weenu no ustizigakajahm tautahm Kreewu walstî. Mehs Latweeschi un tàpat ari Kreewi, weena tauta otrai wehlam labu un preezajamees un nosskumstam kopâ, kad weenai waj otrai ir prectu waj behdu deenas. Mehs atgahdinam weenu is jaunakeem peemehreem, proti, beidsamo Kreewu-Turku karu (simtu peemehru mums netrukstu). Wisas behdigàs un preezigàs kara wehstis atrada Latweeschu sirdîs warbut tahdu pat atbalsu, kà ihstu Kreewu sirdîs, mehs tikpat gatawi un preezigi upurejahm sawus tautas dehlus, sawu meesu un asinis, kà paschi Kreewi. Domajams, ka „Rischsk. Westnikam" bij toreis laikam gadijumu deesgan pascham par to pahrleezinatees, ka te nebij leekuliba. Mehs tapehz nesaprotam, kà schai awisei bij eespehjams, wispahrigi runat pret Latweescheem; butu wina to darijusse pret kahdu sinamu Latweeschu laikrakstu, pret kahdu dalinu Latweeschu, tad mums butu mas ko pretotees. „Rischsk. Westniku" luhgtum ari turplikam to eewehrot, ka lai winsch nesamaina daschu Latweeschu laikrakstu ar Latweescheem pascheem, ar Latweeschu tautu. Te ir leela starpiba; to, ko kahda laikraksta redaktors pelna, lai neatmakà wispahrigi Latweescheem, zitodi scheem dara pahrestibu. „Rischsk. Westniks" war but ar Latweescheem pilnâ meerâ, tàpat kà gadu un fenak atpakal ar teem bij meerâ, Latweeschi ir wehl tee paschi un paliks.

(Turpmak wehl.)

Zeen. Rabantu Schana kgs!

Jums pirmo atbildi rakstot, nebiju taupijis puhlinus, sadsenàt Juhsu grahmatinu, kuru pirkt wairs nedabu, — nebiju ari taupijis puhlinus, to ar nopeetnibu isslasit un israkstit is winas wairak zitatus.

To daridams, es zereju, ka schee zitati jo skaidri leezinahs ik katram, kas mas ween spehj nojehgt muhsu walodas garu, ka Juhsu „Schweizu waronis" ir gan ehrmots radijums, ir kuriositete taî sinâ, kà toreis daschi rakstineeki mozija un maitaja muhsu dahrgo tehwu walodu.

„Balt. Semkopja" 45. numurâ es par brihnumu redsu, ka Jums tomehr gribas ar mani „wehl parunat kahdu wahrdinu."

Nu, manis dehl, parunasim ari.

Juhs sakeet, man esot misejees, sinamo „Schweizu waroni" nosauzot par Juhsu gara raschojumu, jo tas winsch tatschu ne-esot. Peedodeet, ka ne-esmu sinajis, ka Juhsu tulkojums nawa Juhsu gara, bet Juhsu zita kahda organa raschojums. Es lihds schim arweenu domaju, ka ari pee tulkojumeem jadarbina gars un daudskahrt wehl wairak, nekà pee originaleem. Pateizos, ka Juhs manu „misekli" „paskaidrojaht."

Juhs zeen. kgs, man ari peedosseet, ja ne-esmu ar Jums weenâs domâs par to, ka kahdas grahmatas kreetnais saturs winu jau eo ipso issargà no sehnalu liktena. Man schkeet, jo kreetnaks, dischanaks un jaukaks saturs kahdai grahmatai, — jo kreetnakai un skaidrakai ari jair winas walodai.

Es ar ihgnumu atraidu kuhstoschu, dahrgu wihnu, ja man winu pasneedz netihrâ, aptraipitâ kausâ.

Saturs un waloda nebut naw schkirami.

Kà Jums patiktu deewigà Schillera drama, sazereta „Hirschu kolonisti" waj ari „kahrklu-wahzeeschu" schargonâ? —

Loti brihnos, ka Juhs tik mas wareet sajust muhsu walodas garu, kurai eespehjai tatschu ik katram Latweetim wajadseja but, tà sakot, eedsimtai, — usskatidami tik negehligus, trakus barbarismus, wahzojumus, kà „pahrstahwetas breesmas", „durdamas azis", „laustas pilis" ꝛc. — par it neezigahm walodas kluhdahm.

Pa schahdu zelu staigadami, mehs warbut dabutu dsirdet pulku jaukakas leetas, kà peemehram schahdu teikumu, kuru sastahdischu pa leelai dalai no Juhsu „Schweizu waronî" leetateem wahrdeem.

„Nu winsch bija wisas „breesmas pahrstahwejis"; bet wina „durdamahs azis" wehl arweenu lihdsinajahs „nokaudamahm bultahm": wina kruhtis bija tà pilditas ar „nikna puhka nahwekli", wina prahts bija tà „peewilkts no notikuma leelisski saistoscha satura", — ka nejaudaja sawahm juhsmahm dot kreetnu isspeedeenu, bet zeeta klusa; — taisija kasischonas kahju un aisgahja „isdaritees." —

Juhs teiksat, es pahrspihleju; — bet ta tik ir konsekwenze no tam, ja Juhsu „warona" walodas kluhdas gribetu usskatit par neezigahm un tadehl mas eewehrojamahm.

No „notikuma leelisski saistoscha satura peewilkts", nu waretu ari zitê kahds nemt „apstrahdat" kahdu slawenu sischetu un isdewigâ brihdî isleetat nupat mineto teikumu, un mehs, pehz Juhsu domahm, tam nedrihksetu teikt, ka wina gara raschojums peeskaitams sehnalahm, ka winsch muhsu tehwu walodu sagahnijis, ka winsch ar to ahlejees kà reti kahds. Nè, bet mums butu, to darijuscheem, wehl jaklausas pahrmetumôs, ka mehs tam pahri darijuschi, ka mehs tam ais deesin „kahdeem eemesleem" „tik nedsirdetà wihsê usbrukuschi."

Juhs jo projam sakeet, ka es Jums, gluschi newainigam, esot uzteepis jaunu wahrdu taisischanu, jo tee no manis is Juhsu grahmatinas zitetee wahrdi tatschu sastahwot no „pasihstameem" Latweeschu wahrdeem.

Ai, zik Juhs newainigi! Kas tad ir tee „niknee puhku nahwekli", kas ir „pahrstahwetahs breesmas", kas „laustà" Rosberga u. t. t.?

Jums gan taisniba, „pahrstahwei" peemehram ir wezs un pasihstoms wahrds, bet taî sawcenojumâ „breesmas" waj „negaisu pahrstahwet", — tur winsch ir gluschi jauns, pawisam sweschs, no Jums pascheem taisits; tur winsch ir kehms, tur winsch ir reebigs un nosodams wahzojums. —

Ar tahdu paschu teesibu Juhs waretu nemt kaut kuru zitu wahrdu un tam peeschkirt kahdu nekahdu jaunu jehdseenu un wispehdigi it newainigi un teescham naiwi attaisnotees, ka tas wezs un pasihstams, bet nebut ne sweschs un nedsirdets wahrds. —

Peemehram Juhs rakstitu: „Juhras sirgi druhmi schnahza."

Ja, ko tas lai nosihmè? Uf reisi Juhs isskaidrojeet, ka Juhs wahrdu „sirgi" leetajuschi wahrda „wilni" nosihmê, un newarat deesgan isbrihnitees, kadehl Jums pahrmet walodas jaukschanu, kehmu taisischanu, jo „sirgs" tatschu gluschi wezs un pasihstams wahrds.

Wispehdigi Jums loti pateizos, ka Juhs mani tik weegli laiduschi zauri, ka ne-esat man dewuschi „daudz asaku atbildi", kà to pelnijis; — es nemas neschaubos, Juhs mani teescham butu breesmigi sadragajuschi. „Zeret" un „luhgtees" gan nawa weens un tas pats, tomehr zeru un luhdsos no Jums, nahkamibâ wairs nelaut „peewiltees" no kahda „notikuma leelisski saistoscha

fatura", bet eewehrot selta wahrdinus: „Ko newar nest, to nebus zelt!" —

Zitadi ar augstzeenibu

Nahdraweetis.

Red. peesihm. Abahm pusem esam atlahwuschi deesgan isrunatees, domajam nu bus laiks, nobeigt scho kildu. Wehl kahdus rakstus schaî leetâ wairs neusnemsim.

Daschadas sinas.

No eekschsemes.

Rigâ no 23. nowembra jau eestahjusehs branga seema un kamanu zelsch. Preeksch laukeem no schihs seemas gan nekahda labuma nebus. Apakschâ slapjis un tihree dubki. Zauri issalt schai sneega kahrtai gan tik weegli newarehs, tadehk pa lauku zeleem tik pat bus grûhta pabraukschana. Laikam ta seema ilgi nepastahwehs.

Rigas Latw. beedribas general-sapulzê, swehtdeen, 27. nowembrî, eewehleja Fr. Wittandta weetâ par pilnu sapultschu wadoni nahkoscham gadam Puhzischu Gedertu. Pehz tam, kad bij nospreesis, palikt pee lihdschinigâs beedru gada makfas leeluma, 3 rbl. gadâ, un par pahris sihkaleem preekschlikumeem nobalsots, gahja pee zelschanahm. Zelami bija 3 runas-wihri preeksch tekoscha gada un rewisijas komisija. Par runas-wihreem tika eewehleti: A. Dihrikis, Puhzischu Gederts un P. Schillinsch; par rewidenteem: J. Bulle, A. A. Silinsch, P. Dadsits, J. Alekfejews, K. Freimans un J. Petersons.

Muhsu wihze-gubernators, kambarkungs un statsrahts Tobiesens no 22. nowembra atwalinats uf 2 nedelahm un aisbrauzis uf Kalugas gubernu.

„**Balt. Wehstnesis**" stahsta, ka schejeenes (Rigas) hipoteku beedribas direkzija pret to un pret „Риж. Вѣстн." ussahkuse suhdsibu par kahdahm „goda laupischanahm." Pee tam „B. W." dara usmanigus sawus lasitajus, kas hipoteku beedribas lozekli, lai skatitos, ka schahdas personigas prahwoschanahs ismaksas netiktu usbahstas beedreem, kam ar to nebut naw dalas.

Leekas, ka muhsu daschadas Wahzu waldes katrâ Latweeschu sazenschanâ, taîs lihdsrunat, atrod wisas tikai „goda laupischanu" un meklê alasch bespamatigus eemeslus dehl kildoschanahs, lai waretu azis nowehrst no paschas leetas un pa tahm starpahm usturet wisâs weetâs wezo, slawejamo „sakaribas garu".

Wez-Peebalgas draudses skolotajs, Ratmindera tehws, swinejâ pagahjuschâs deenâs sawu 60 gadu jubileju, kamehr tas par skolotaju. No wisahm pusem bija sanahkuschi apsweizinataji un tika pasneegtas mihlestibas un goda dahwanas zeenitam, sirmajam tautas mahzitajam. Tahdu atsihschanu schis wihrs ari teescham ispelnisees, un tas peerahda, ka muhsu tauta prot zeenit un godat tos, kam zeeniba un gods peenahkas.

Is Weetalwas. Ka Latweetis ir zilweks un tam teesiba uf zilweku weenadahm teesibahm un brihwibahm, gan katris saprahtigs zilweks sajehgs. Bet ko gan tas domâs, kas dsirdehs, ka ir zilweki un wehl muhsu lihdsteedsshwotaji, kas pat atklahtâs un tikai taisnibai un isglihtibai zeltâs weetâs apkaro un launi jo launi nonizina, dsihschanos un eekahroschanu pehz tahdahm leetahm! Ar schehlumu japeemin, ka tahdus wahrdus dsirdejahm 28. oktobrî, weetigâ, bet jau diwi gadus tukschajâ, draudses skolâ, draudses skolas sahkschanâs un pagasta skolneeku pahrbaudischanas un usnemschanas deenâ. — Wezaki, gribedami sawus behrnus pagasta skolâ nodot, jau no pascha rihta pulzejahs ehrtajâ draudses skolâ, lai weetigais mahzitajs tos pahrbauditu un pasludinatu, kas pagasta skolâ usnemami un kas wehl usnemschanai jasagatawo. Tikai pulkst. 2 pehz pusdeenas eeradahs mahzitajs. Sanahkuschos apsweizinajis, winsch wispirms luhdsa atwainot wehlo atnahkschanu, jo daschadi kawekli to aiskawejuschi. Pagaidu draudses skolotajs, atlaistâ skolataja Kalniņa weetâ, Rikweilis, usnehma no dseesmas „Pastahwi, pastahwi" pehz mahzitaja usdewumu „Drei Verse." Pehz nodseedateem trihs panteem mahzitajs ussahka garaku runu, kuru preekschâ nest, teizahs, esot pehz amata speests. Sawu runu ussahkot, winsch apleezinaja, ka nebihstotees, aprahdit muhsu draudses garigos truhkumus. Mahzitajs isteiza, ka scha amats wis neesot, zitâs buschanâs eejauktees, bet tikai par schahs draudses garigu buschanu gahdat. Patees teikums, bet deemschehl jasaka, ka winsch pehz ta wis neisturejahs, kâ to ari tahlak dsirdesim. Winsch sawâ runâ wispahrigi muhs norahja par Deewa un tizibas atmetejeem un teiza, ka mehs esot padewuschees weenigi zentibai pehz pasauligas mantas, no wehrdsibas iskultees; mehs dsenotees pehz labas, skaistas un neschkihstas dsihwoschanas, pehz pasauligas gudribas, pasauligahm weenadibas teesibahm un t. t. Tad jo dedsigi klausitajeem usdewa atminetees wezos wehrgu laikus, un tos pee sirds likt, gan tad paschi atsehgschotees, ka jau wisu esot panahkuschi. Zeen. mahzitaja kgs tahlak norahdija, ka scho labumu Latwji ne-esot wis panahkuschi zaur tagadejo aklo pasauligo dsihschanos. Ko niehs domajot panahkt no tahm daschadahm kuhdischanahm un bagatigu pasauligu labumu apsolischanahm, kas nekas zits ne-esot, kâ tukschas un launas brehkas? Ari turklaht winsch apleezinaja, ka no schahdu launumu brehkahm iszeldomos sliktumus gan sinot, bet labuma neweena nesinot. Deewa un tizibas atmeschana esot tee sliktumi, kas zaur muhsu paklausischanu zelotees un muhs peewedot muhschigai pasuschanai. —

Zeen. runatajs grecsahs ari pret skolotajeem, pehrmindereem un pehdigi pret wiseem draudses lozekleem. Pirmejee esot kristigas draudses pamata stuburi un draudses lozekli winôs stahwedamee ehkas seenu istaisoschee akmini. Skolotaju usdewums esot, weenigi kristigai draudsei dsihwot un newis pehz pasauligas gudribas dsihtees un tâ sawu swehtigo amatu gahnit. Pehrmindereem esot tikpat swarigs usdewums Deewa draudsê strahdat, katru no Deewa gara nogreesuschos atgreest un pasaules lauschu dsihschanahs pehz mantas, labklahschanas, pasaules gudribas u. t. t., eenihdet. — — —

Lai gan schaî deenâ mahzitaja kgs ar pagaidu draudses skolotaju gaidija draudses skolenus, jo ta jau diwi gadi ir tukscha, tomehr Rikweilam kâ negrib, tâ negrib sunu-deenu saulite noreetet, jo tikai diwi peeteizahs, un tee paschi ar weenkahrschahm mahjas mahzibahm, kâ lasischanu un kahdeem galwas gabalineem. Weetalwas raschenai pagastu skolai tika peeteikti 18 skoleni un Odseenas pagasta skolahm wairak, nekâ 20 skoleni. —

Mahzitajs ari norahdija, ka Weetalwas draudses Deewa neatsihschana un tizibas nezeenischana celsch ta jo nenoleedsami parahdotees, ka tanî wismasak mihlestibas dahwanas misiones darbeem teekot samestas un ka luhgtin luhdsot, lai jel sawas sirdis, sawas apzeetinatâs sirdis mihkstinajot un atwerot zaur naudas dahwanahm tiklab misiones darbeem ahrsemês un Kreewijas lutertizigeem, kâ ari preeksch Lutera peeminekka naudu dodot teem, kas pa mahjahm stoigaschot dahwanas lasidami*). Pee scha zeen. runatajs isskaidroja Lutera leelos nopelnus pee Latwjeem, ka tee bijuschi wehl loti tumschi un weenigi zaur Lutera mahzibahm esot sasneeguschi pilnigu Deewa atsihschanu, un ka mums tadehk wina peeminekkam esot labprahtigi un ar preeku nauda dodama. P. L.

Schenbergâ tikuse pagahjuschâs deenâs atwehrta krahschanas un aisdoschanas kafe jeb lahde.

No Raunas. Rauneneeschu walsts mahjas teek schinî rudenî par dsimtu pahrdotas. Zenas ir par dahlderi 225—240 rbl. Eematsa nolikta 20 rbl. par dahlderi, bet pee eepirkschanas teek sawadi darits, nekâ tas zitur notizis. Zitur wiseem bij weenâ terminâ jaeemaksâ — sche tâ naw! Dascham uileek ihsaku terminu, dascham garaku. Zaur tam gan wehl neweens naw no mahjas atteizees, wisi ir duhschigi pirzeji un, kâ zerams, katris eepirks pats sawu mahju. Dsimtskunga weetâ (kursch tagad slims) mums ir par pahrdeweju weetigais teesnesis. — Rudens peenahzis un drihs beigsees, tâ nu semkopji war it labi gada eenahkumus apskatit un sazit, waj tiks zauri ar maksaschanahm. — Mums un apkahrtnei bij schis gads deesgan labs, ar wahrdu sakot, brangi bij audsis. Tik schehl, ka wiss loti lehts, weenalga, waj labiba, lini, waj gaļa. M.

No Mehra walsts. Muhsu mahzitajs arweenu lasa misiones naudu preeksch ahrsemju pagahneem, kamehr wina draudsê atrodas wehl netizigi laudis. Sche ir weens gruntneeks, kursch preeksch kahdeem diwpadsmit gadeem no Lutera tizibas atsazijahs un peenehma pawisam sawadu, wehl nekur nedsirdetu tizibu. Wina tizibas pamats bus saprotams no kahda peemehra. Bihbeli winsch lasa, bet saprot ik katru wahrdinu otradi, nekâ rakstits; par peem.: „Seme bij neistaisita un tukscha un Deewa gars lidinajahs pa uhdens wirsu", schos wahrdus winsch saprot un tulko tâ: Bihbele esot ta neistaisitâ, tukschâ seme preeksch mums zilwekeem, jo mehs winas nesaprotot. Tikai winsch weenigi uf pasaules esot tas, kas to saprot, un winsch esot tas gars, kas lidinajotees pahr lauschu dumjibu kâ pa uhdens wirsu. Tahda wina tiziba. Waj nu nebutu labaks un Deewam patihkamaks darbs, puhletees atgreest pascha nomaldijuschâs awis un newis ahrsemês tahs meklet? M.

Terbatas mahzibas apgabala kurators Kapustins, kas bij isbrauzis uf Rigu un daschahm zitahm pilsehtahm, dehl skolu rewisijas — 25. nowembrî atkal pahrbrauzis Terbatâ.

No Terbatas teek rakstits, ka students Dawids Schwarzs nesen pahrwests uf Peterburgu un ka tas, zik jau peerahdits, peeliziis lihschi uguni 21 weetâ.

Pirmais Latweeschu biskaps. Pagahjuschâ mehnesî tika Mogilewas garigâs seminarijas arkimandrits Aleksanders eezelts par Ostrogas biskapu un Wolinijas jeparkijas wikaru. Jauneezeltais biskaps ir muhsu tautietis, pehz familijas wahrda Saks. Wispirms winsch mahzijahs Rigas seminarijâ, bija pa tam par skolotaju un wehlak inspektoru schejeenes garigâ seminarijâ. 1862. gadâ tas tika nosuhtits uf krona rehkinu uf Kijewas garigu akademiju dehl tahlak studeschanas, kuru tas ari godam pabeidsa.

Is Kreewu preses.

Pehz Kreewu awischu sinahm waldiba esot nolehmuse, eetaisit uf wiseem krona dselsszeleem 4. klasi preeksch pasascheereem un scho noteikumu isplatit ari uf wiseem teem zeleem, par kureem kronis galwojis.

Krona eerehdnu tschinas pagodinaschanâ notikschot swariga pahrgrosischana. Tschina jeb ordens wairs nedahwinaschot jeb nepeesawinaschot, kâ lihdschim, muischneezibas godu, bet tas tikschot turpmak tik no pascha Keisara un weenigi par jo swarigeem, sewischkeem nopelneem dahwats.

Waldiba islaida tâ saukto selta rentes aisnehmumu ap 50 milj. rubku, kursch drihsâ laikâ bagati segts tika.

Awise „Голосъ", kas apstahjahs uf 6 mehneschi schi gada eesahkumâ uf Eekschleetu ministra pawehli, un wehlak kawejohs isnahkt apaksch zensures, nu no jaungada atkal doschotees klajâ un sem tahs paschas senokajohs redakzijas, un kâ domajams, atkal bez zensures. Scho sinu, kopâ ar otru, par leetprateju sasauksschanu preeksch Kochanowa komisijas darbu apspreeschanas, daudsi grib tulkot par laiku grosischanos drihsumâ. Ari otra swariga Kreewu awise „Русь", par kuru tika ispausts, ka ta no jaungada wairs neisnahksot, turpinaschot sawu zelu pa wezam.

Schahm abahm awisem ir Kreewijâ loti leels swars un pirmejâ teek salihdsinata ar wareno Anglu „Times." Abas winas ir pret Latweeschem un Igauneem isturejuschahs loti simpatigi un labwehligi, atsihdamas muhsu pareisu zenschanos un nenoleedsamas teesibas par taisnahm un likumigahm. Teem daudzeem muhsu tautees-scheem, kas prot kreewisku, gan buru katrâ sinâ derigaki abonet Wahzu awischu weetâ schihs Kreewu awises.

Politikas pahrskats.

Rigâ, 28. nowembrî 1883.

Muhsu ahrleetu ministris Giers weenadi wehl usturas ahrsemês (Italijâ), uf kureeni tas nesen tika atwalinats. Zaur Berlini zaurbrauzot tas, kâ mums sinams, apmekleja un sarunajahs ar Wahzu Keisaru un walsts kanzleru Bismarku. Pehz schahm sarunahm nu wisas awises spreesch un apgalwo, ka muhsu un Wahzu waldiba atrodotees tagad labakâ satizibâ un draudsibâ un ka zaur to wisâ Eiropâ meers nodibinats. Waj muhsu ministris atpakaļ brauzot, kâ wisi gan domâ un gaida, dosees zaur Wihni un tur sarunasees un ko apspreedihs ar Austreeschu waldibu, wehl naw sinams. — Is Wahzijas jasmo, ka winas tronamantineeks, kas aisbrauza uf Spaniju zeemotees, no tureenes doschotees uf Romu pahwestu apmeklet. Schi sina loti pahrsteidsa wisus, jo neweens no tam neka lihdsschim nebij saodis un Wahzu waldibas tizibas strihds ar pahwestu nemas tahdas domas nepeelaida. Pruhschu deputatu namâ dakters Sterns (demokrats) eesneedsa preekschlikumu par aisklahtas (slepenas) balsoschanas eeweschanu pee tautas weetneeku un patwaldibas wihru wehleschanas. Ministerija, kurai tulin peebeedrojahs konserwatiwi, stipri ween pretojahs. Tâ tad ar schis preekschlikums pee tahlakas apspreeschanas tika atstumts (ar 202 pret 163 balsim). Wahzu landtagâ tagad esot: 114 konserwatiwu, 96 zentruma lozekku, 67 nazional-liberaku, 60 brihwkonserwatiwu, 38 progressistu, 18 Poku, 36 lozekku, kas ne pee kahdas grupas nepeeder un 4 ne-eenemtas weetas. Wahzu walsts saeimâ (Reichstag) gan jau pastahw tahda balsoschana, bet schaî paschâ reisâ eekschleetu ministris Putkamers pasinoja, ka waldiba gribot ruhpehtees par winas pahrgrosischanu atklahtâ balsoschanâ. Ta, sinams, preeksch waldibas mehrku sasneegschanas derigaka. — Franzijas strihds ar Kinu paleek deen no deenas asaks un runâ jau no Kineeschu suhtneezibas atsauksschanas. Wahzseme, it kâ par spihti un kuhdischanas dehl, buhwê karu kugus preeksch Kinas. Tâ pagahjuschâs deenâs jau tizis Stetinâ treschais kugis gataws un nokristits „Zie Juen." Franzuschu anarkisti (nemeerigo partija) bij nospreeduschi schinîs deenâs isrihkot leelu lauschu sapulzi jeb mihtinu. Zaur stingreem waldibas soleem nekahdas nekahrtibas, kuras bij sadomatas, nenotika un sapulzes deena pahrgahja meerigi, pee kam tikai kahdus apzeetinaja. — Anglijâ tika Iris O'Donels,

---

*) Mehs gan domajam, ka atkal tahdi dahwanu lasitaji wairs netiks wis issuhtiti pa Latweeschu mahjahm, jo newaram zeret, ka Augsta waldiba das atkaujo preeksch tahda mehrka. Bez tam pee mums nemas naw parasts, tizibas wihreem zelt laizigus peeminekkus. Red.

kas bij krona leezineeku Kareju uf kahda kuga noschahwis, uf nahwi noteefats. O'Donels leedsahs lihds beigahm, un kad to no teefas istabas ahrâ weda, tas isfauza: „Trihs reis urah Wez-Irijai un Saweenotahm walstim! Uf elli ar Angliju! Nolahdeti lai ir Angku Saktchi! Semê ar teesnescheem, kas nolehmuschi mani isnihzinât!" — Kalkutâ, Indijas galwas pilsehtâ, atklahta „pasaules isstahde." — Spanijas deputatu nams laikam drihsumâ atzelts tikschot, jo leelakâ daka deputatu esot tagadejâs brihwprahtigâs ministerijas (Posada Herera) pretineeki un tadehk ministerijai greuhti ar teem istikt un waldit kopâ. Wahzu krona prinzis jau aisbrauzis un, kâ augschâ minejahm, doschotees uf Romu, tur neween pahwestu, bet ari Italijas karali atkal apmeklet. — Jf Austro-Wengrijas jasino, ka Kroatu strihds ar to nobeigts, ka teem tagad eezelts grafs Kuen-Hederwari, kas pehz dsimuma tik Kroats, kâ Ungars, par banu (pahrwaldneeku). — Norwegijâ teek tagad teesati walsts ministeri, kuri no walsts-saeimas tika apsuhdseti, ka pahrkahpuschi sawu waru, daridami pret konstituzijas pamata likumeem. Pirmais teek teesats ministeru preekschneeks Selmers. Schis atgadijums naw pirmais tahds Norwegijâ, bet domâ, ka winam bus tahdi paschi panahkumi, kâ agrakajeem, proti — nekahdu. — Egiptê nemeeri paleekot arweenu stipraki. Gaidot, ka melu praweetis usbrukschot drihs Kortunai (Kordoseras galwas pilsehtai) un tadehk Eiropas konsuli to jau atstahjot. Dorsurâ ari iszehlees dumpis, pee kam gubernators Stetenbejs (no dsimuma Austreetis) tizis nonahwets.

Atbildigs redaktors: A. A. Siliņš.

No zensures atwehlets, Rigâ 30. nowembrî 1883.

Sludinajumi.

Baltijas Domenu Pahrwalde dara zaur scho wisseem sinamu, ka dehk krona obrokgabalu isrenteschanas no **1. janwara** un **23. aprila 1884. gada** tays notureti schahdi weenigi torgi:

Kurfemê:

3. dezembrî 1883. g., par Uhschawas basnizas krogu uf 12 gadeem, pee Uhschawas pagasta waldes.

5. dezembrî 1883. g., par Taurukalnu Dsihsu krogu uf 12 gadeem, pee Taurukalnu pagasta waldes.

12. dezembrî 1883.g., par Greenwaldes uhdens sudmalahm uf 12 gadeem, pee Greenwaldes pagasta waldes.

Widsemê:

3. dezembrî 1883. g., par Kurkundes uhdens sudmalahm uf 12 gadeem, pee Kurkundes pagasta waldes.

3. dezembrî 1883. g., par Odenpejas Sirwasto krogu uf 12 gadeem, pee Odenpejas pils pagasta waldes.

3. dezembrî 1883. g., par Hellamas muischas krogu uf 12 gadeem, pee Hellamas pagasta waldes.

5. dezembrî 1883. g., par Fleminu-Wotigferes uhdens sudmalahm uf 24 gad., pee Fleminu-Wotigferes pagasta waldes.

5. dezembrî 1883. g., par Takerortes Woiste krogu uf 12 gadeem, pee Takerortes pagasta waldes.

Pahrwaldes preekschneeks: **U. Stange.**
Galda preekschneeks: **H. Swiechowsky.**

Tukumas beedriba.

Swehtdeen, 4. dezembrî sch. g., plkst. 12 pusd.:

Weetneeku-sapulze.

Pulkst. 2 pehz pusdeenas:

General-sapulze.

Deenas kahrtiba:
Daschadi pahrspreedumi.
NB. Beedru kahrtes usrahdamas
Preekschneeziba.

Kaunas guberna,

Nowaleksandrowskas aprinki, netahlu no pasta stanzijas „Dowgeli" ir **isrentejama muischina „Gaideli";** semes un ofolu mescha 250 defetinas; muischina war ari tikt pahrdota.

Baukas pilsehtas walde zaur scho dara sinamu ka no scha laika **nedelas-tirgi Baukâ bus ik katru pirmdeen, otrdeen, zeturtdeen un peektdeen,** isnemot tahs uf schahm deenahm kristoschas swehtku deenas. № 534.

Baukâ, 24. oktobrî 1883.
Pilsehtas galwa: **J. Beckmann.**
rakstu wedejs: **Brandenberg.**

Jauns romans.

Frizis Reinhards,

kahda skolotaja
peedsihwojumi un isbaudijumi.
Trihs sehjumôs.
Sarakstijis **J. Lihzis,** skolotajs.

Nupat ir isnahzis pirmais sehjums, makfâ **1 rbl. 50 kap.** un dabujams manâ drukatawâ, Rigâ, Wehwer-eelâ Nr. 5.

Otrâ un treschâ data isnahks drihsumâ.

Schis romans, sawa jaukâ un patihkamâ fatura dehk, zeen. publikai jo eewehlams, **ihpaschi skolotaju kungeem** deretu scho romanu eegahdatees.

M. Jakobsons.

Nupat kâ tika gataws un dabujams wisfâs grahmatu bodês:

Bendes walgs.

Pateesigs stahsts is Ungarijas. Latwiski tulkojis A. Iwonowitschs. — Makfâ 30 kap.
Rigâ, Puhzischu Gederta un beedra apgahdibâ.

Patlaban kâ sanehmâm prahwu suhtijumu **albumu** wisadôs leelumôs un daschadôs musturôs. War eelikt eekschâ leelas un masas gihmetes. Zeen. pirzejeem peedahwajam par jo lehtahm zenahm.

Puhzischu Gederts u. bdr.
Ahr-Rigas Kalku eelâ Nr. 14

Original Singer schujamas maschinas

pasaules isstahdê **Amsterdam'â**
dabuja pirmo un augstako goda-algu

goda diplomu.

Zaur to, ka wisâs lihdschinigâs pasaules isstahdês: Wihnê, Parisê, Filadelfijâ, kur notika besportejisska apspreeschana, un Original Singer schujamas maschinas ari dabuja augstakâs goda-algas, ari tagad scho maschinu leelee labumi pilnigi atkal apleezinati.

Concordias sabeedribas lozekli dsen pelnu, nizinadami Original Singer schujamas maschinas, un lai waretu sasneegt scho nolubku, ari nebihstabs no peerahdamu neparcesibu leetaschanas. Tâ nu schee kungi tagad ispausch, ka winu, bet newis Original Singer schujamahm maschinahm, Amsterdamâ spreesta augstakâ goda-alga. Tibri jabrihnahs par tahdu pahrdroschibu, ar kahdu schaî sinâ publiku rauga mahnit; bet sekoschais iswilkums is Amsterdamas ofizielas goda-algu listes peerahda, ka ari schahs konkordias sinas ir nepateesiba.

Seemel-Amerikas Saweenotâs brihwwalstis (l. v. 27).

№ 5703. The Singer Manufacturing Co., goda diploms, **I. goda-alga.**

Wahzija (l. v. 26).

№ 2316. Biesolt & Locke **selta medals, II. goda-alga.**
„ 2320. Frister & Rossmann **selta medals, II. goda-alga.**
„ 2414. Seidel & Naumann **selta medals, II. goda-alga.**

Diwi ziti „Concordia" lozekli dabuja III. goda-algu — sudraba medali; weens IV. goda-algu — bronsa medalu. Peektâ goda-alga — godam peeminescha na — netika isdalita.

G. Neidlinger, Rigâ, Aleksandra bulwarî № 1.

2. pahrdotawa: Leelajâ Maskawas eelâ Nr. 54.
3. pahrdotawa atklahta Ahr-Rigas Kalku eelâ Nr. 18., **Sander Martinsona namâ.**

Kr. Wirzawas pag. bankas beedru

General-sapulze,

sestdeen, 17. dezembrî sch. g., pulkst. 2 pehz pusdeenas.
Deenas kahrtiba: Weena direktora un rewidentu wehleschana.
NB. Kahrtiga direkzijas sehdeschana taî paschâ deenâ no pulkst. 10 lihds 2
Direkzija.

J. H. Blechsteins, Rigâ,

pilsehtas Leelâ Kaleju eelâ Nr. 3,
pehrk par labu makfu:

farus

(muguras pa rubłam un wehl wairak mahrzinâ),
astrus, ahpschu ahdas un kasu ragus.

Kapteina grahmatniza,

Rigâ, leelajâ Kehninu eelâ Nr. 10,

peedahwâ it wisas jaunakas, kâ ari wezakas Latweeschu waloda isnahkuschas grahmatas un ispilda apstellejumus masumâ, kâ ari daudsumâ preeksch bibliotekahm, pehz katra wehleschanahs uf wisfabtrako. Katru gadu teek isdots jauns grahmatu Rahditajs. Scho wasar tapa gataws no wispahrigâ Latw. grahmatu Rahditaja 6. turpinajums, par 1882. gadâ isnahkuscheem drukas darbeem; makfâ 5 kap. — kopâ ar pirmo leelako Rahditaju un pirmajeem 5 turpinajumeem 30 kap.

Bes tam minetâ grahmatnizâ atrodahs pilniga latwiska biblioteka, no kuras par ne dahrgu makfu isdod grahmatas lasischanai un uf ko, tagad gaesakeem wakareem klaht esot, zeeniga publika, ihpaschi teek uslubgta.

Skolu mahzibas grahmatas ari tur dabujamas wisadâs walodâs bagatigâ skaitâ; tâ pat dseesmu-, sprediku-, sem-, bischkopibas- un z. grahmatas un wisi lihdsschim jau isnahkuschee kalendari nahkoscham gadam.

Apstellejumus uf wiseem kreetnakajeem Latweeschu salikrakstteem nem katrâ brihdî preti m.

Wadons

drehbju sagreeschanas mahkslâ,

ihpaschi preeksch paschmahzischanahs, isstrahdats no isdeweja **Karla Berris,** drehbneeku meistara Jelgawâ.

Jauneem eesahzejeem neweezeeschama grahmata un jau strahdajoscheem par leelu amata atweeglinaschanu. Grahmatas faturs: isskaidrojumi mehru nemschanâ; drehbju sagreeschanâ, un drehbju isstrahdaschanâ. Tad leels krahjums wisadu musturu no behrna lihds wisu sesnakat personai. — Makfa eesceta, lihds ar peedertigeem daku mehreem **3 rbl. s.** Dabujama pee **Besthorna** kga Jelgawâ un Kuldigâ; **Allunana** kga Jelgawâ un Baukâ; **Puhzischu Gederta** kga Rigâ, un pee isdeweja **K. Berris,** drehbneeku meistara, **Jelgawâ, Leelâ eelâ Nr. 14.,** un pret samaksas naudas 3 rubl. eesuhtischanas sem beidsot minetâs adreses teek katram peesuhtits par pastu.

Nupat tapa gataws un dabujams manâ generalkomisijâ, kâ ari zitâs grahmatu pahrdotawâs schahda jauna grahmata:

„Kokles."

Dsejoku wirkne
no **Purinu Klâwa.**
Makfa **25** kap.
Rigâ, Kapteina grahmatniza, leelajâ Kehnina eelâ Nr. 10.

Nupat tika gataws:

Ihsa geografija

pagasta skolahm.
Sastahdijis K. Kopmanis.
Makfâ 20 kap.
Apgahdatajs Puhzischu Gederts un beedris Rigâ, Ahrrigas Kalku-eelâ Nr. 14.

Rig. Latw. amatn. pal. beedr.

krahschanas un aisdoschanas kasse

tagad atronas **Ahr-Rigas Kalku un Fuhrmanu eelas stuhri Nr. 21,** 1 tr. Tadehk ka kasses darischanas stiprî sawaitrojuschahs, direkzija nolehmusse turpilsam **2 reis nedelâ noturet pilnigas sehdeschanas, pirmdeen un zeturtdeen** no plkst. **7—9 wakarâ;** bez tam teek katru deenu no 10—11 preeksch pusd. **noguldijumi uf augleem** preti nemti, **beedru dalibas naudas un jauni beedri peenemti,** ka ari wisadas wajadsigas sinas un isskaidrojumi sanneegti. **Direkzija.**

Gatawus kungu apgehrbus

wissaunakôs musturôs no eeksch- un ahr semju drehbes, par wislehtakahm zenahm pahrdod

Chr. Lermanis,

Rigâ, leelâ Kaleju eelâ Nr. 21.
Pastelleschanas kahrtigi isgatawo.

Manâ weikalâ

Maskawas Ahr-Rigâ, Jaun-eelâ Nr. 4,

pahrdodu **kungu gamaschas,** sahkot no 4 rubl. pahri, **kundsenu promenades sahbakus** par 375 kap., **lastinga gamaschas** 230 kap., **behrnu sahbazinus** no 225 kap. sahkot. Tâpat pahrdodu it lehti **seemas mehtelus, kaschokus, jaunus un apwalkatus kungu apgehrbus, keschas pulkstenus** u. t. t. Pehrku wisadas leetas un drehbes un arweenu **isihreju melnus uswalkus.**

J. Aleksejews.

Isdewejs: A. Ahrandts. — No poltzijas atwehlets. — Drukats pee M. Jakobsona, Rigâ Wehwera-eelâ Nr. 5.